

Saksbehandler: Anne-Grete Larsen

Referanser: Sak MKR/AU 27/04

Saksdokumenter:

Utredning om Kirkelig nettverk for flyktninger og innvandrere (*vedlagt*)

Kirkelig nettverk for flyktninger og innvandrere

Saksfremstilling

På oppdrag fra blant andre Mellomkirkelig råd, Kirkens Nødhjelp, Betanien, Diakonhjemmet, Pinsekirka i Bærum, KiA og Kirkens arbeidsgiverorganisasjon har Norges kristne råd foretatt en utredning om mulighetene for å opprette et økumenisk nettverk for integrering av flyktninger og innvandrere i Norge. Målet er at et slikt nettverk skal ha en koordinerende servicefunksjon overfor nettverkets medlemmer. Nettverket skal ikke drive eget arbeid. Mulige arbeidsoppgaver for nettverket inkluderer fagstøtte, kompetansebygging, informasjonsutveksling og kontaktknytting.

Gjennom å velge nettverksformen kan man la alt engasjement slippe fram, og hjelpe ulike engasjerte instanser til å ha gjensidig nytte av hverandre. Det er lettere å løse et bredt spekter av oppgaver i et nettverk, enn gjennom en full mobilisering av hele vår kirkes struktur. En slik bred mobilisering ville kreve helt andre ressurser enn en sammenknytting av engasjerte i et økumenisk nettverk.

Det er ønskelig med et felles utgangspunkt for kirkelig arbeid med flyktninger. Det har av den grunn vært arbeida en del med et felles utgangspunkt for arbeidet som definerer respekt og diakoni som utgangspunkt for et tydelig kristent arbeid (se side 16 og 17 av utredningen).

Nå er Mellomkirkelig råd invitert til et møte hos Norges kristne råd den 24. september for å tilslutte seg nettverket. Mellomkirkelig råd må i sitt møte ta stilling til hvorvidt et slikt nettverksmedlemskap er ønskelig.

Hvorfor nå?

Flyktninge- og innvandringspolitikken i Norge er i bevegelse. Nylig ble dette tydeliggjort gjennom Regjeringas reduksjon av antallet kvoteflyktninger fra ca 1500 til drøye 700. Etter påtrykk fra blant annet biskopene ble dette vedtaket omgjort, og Norge vil allikevel bosette de 1500 overføringsflyktningene FN's Høykommissær for flyktninger har bedt oss om å ta imot.

Bakgrunnen for Regjeringas ønske om å redusere antallet kvoteflyktninger var vanskelighetene med å bosette flyktninger i kommunene. Mange kommuner vegrer seg for å ta imot flyktninger og det går tregt for flyktningekonsulentene å finne folk som er villige til å leie ut boliger til flyktninger.

Dersom Norge skal kunne fortsette å ta sin del av verdens flyktninger vil lokalsamfunnene våre måtte bli mer villige til å bosette flyktningene som får opphold her. For at det skal bli mulig trengs en økt innsats for lokal integrering.

Når kirkas røst lyder og oppfordrer Regjeringa til å ta ansvar overfor Høykommissæren må vi som kirker også komme på banen i det lokale integreringsarbeidet. Til nå har de fleste kirkelige tiltak for flyktninger dreid seg om rettighetsarbeid, og ikke integreringsarbeid.

Hvordan blir dette nettverket annerledes enn NØFI og KiA?

NØFI (Norsk økumenisk forum for innvandrere) er et underutvalg under Norges kristne råd. NØFI har hovedsakelig vært Oslo-basert og har jobba mest med rettighetsspørsmål knytta til asylsøkere og kirkeasylanter. NØFI har også engasjert seg i forhold til valgkamper med tendens til innvandringshets, og stod blant annet bak en felles kristen fordømmelse av islamofobi. NØFI har aldri hatt noe eget sekretariat ut over Norges kristne råds sekretariat og har ikke jobba særskilt med integreringsspørsmål. Nettverket som planlegges nå er tenkt å være landsdekkende og å ha hovedfokus på lokal integrasjon.

Mange i Den norske kirke kjenner KiA (Kristent interkulturelt arbeid) fra før. KiA annonserer med at "vi står sammen om KiA", og det er riktig at seks av Den norske kirkes bispedømmer er med i KiA. I tillegg står flere lutherske misjonsorganisasjoner, samt Frikirka bak KiA. Organisasjonen har vært aktiv i nærmere tre år og driver arbeid i åtte norske byer. Det varierer fra sted til sted hvilket arbeid KiA vektlegger, men profilen på arbeidet er ofte prega av at det drives av misjonsfolk. Det betyr blant annet at organisasjonen vektlegger såkalt etnisk kristne fellesskap, tilgjengelighet på materiell om kristendommen på flere språk og det å snakke om tro. KiA har ingen særprega diakonal profil. KiA er en luthersk organisasjon og dens medlemsorganisasjoner må kunne slutte seg til Den norske kirkes bekjennelsesskrifter. Oslo bispedømme er ikke med i KiA og KiA fins ikke i de to nordligste bispedømmene. I Agder, Bjørgvin og Nidaros bispedømmer er KiA velutbygd, og forholdet til Den norske kirkers lokale strukturer nært.

For Den norske kirke er det lett å tenke seg at KiA vil være en sentral medspiller inn i et økt engasjement for flyktninger og innvandrere. Det er ingen grunn til å rokke på et arbeid, eller et samarbeid som fungerer godt. Forskjellene mellom KiA og det flyktningenettverket som forespeiles gjennom Norges kristne råds utredning er allikevel verdt å merke seg. For det første vil det nettverket som er utreda av NKR være mye bredere økumenisk sammensatt. Det vil si at man for eksempel håper at Oslo katolske bispedømme blir med. Katolikkene i Norge har over en årrekke levd med en sterkt flernasjonalt og flerkulturell kirkevirkelighet og vil kunne bidra med verdifulle erfaringer i så måte. At nettverket får en økumenisk bredde er også viktig fordi at de færreste kristne som kommer til Norge som flyktninger er lutherske. Den norske kirke blir ofte deres første møte med det kristne Norge og for mange stedegne menigheter kan dette være en utfordring som blant annet kan møtes gjennom lokalt økumenisk samarbeid. Tanken er at et nettverk med en god hjemmeside kan hjelpe lokale menigheter til å se disse mulighetene. Reaksjonene som er kommet inn til Norges kristne råds sekretariat etter at nettverket ble omtalt i media tyder på at mange menigheter ikke er klar over at andre kirker også engasjerer seg i flyktningsspørsmål. Å synliggjøre den innsatsen som allerede gjøres kan være med på å skape synergi.

I tillegg vil nettverket ha en bredere sammensetning med hensyn til profil og arbeidstype. Det diakonale aspektet vil komme mye tydeligere fram dersom sentrale aktører som Kirkens

Bymisjon og Diakonhjemmet blir med. Aktører som har erfaring fra spesialisert diakoni mot innvandrere og flyktninger vil representere en kompetanse som kan være viktig for usikre lokalmenigheter.

Nettverket kan også få en viktig internasjonal dimensjon dersom en organisasjon som Kirkens Nødhjelp blir med. KN jobber med flyktninger i leire og har spesialkompetanse på hva slags forhold flyktninger som blir overført til Norge har levd under. Det kan også være et viktig politisk poeng å være klar over at kirkene ikke bare ønsker å beskytte flyktninger bosatt i Norge, men også dem som lever der de fleste flyktninger lever, nemlig i flyktningeleire i nærområdene til det landet de har flykta fra.

Hvorfor nettverk?

Den norske kirke har tidligere deltatt i en Kirkelig dugnad for flyktninger. Mye godt arbeid ble gjort, men en av erfaringene fra dette prosjektet er at det koster mye tid, energi og penger å mobilisere så bredt i kirka vår. I et økumenisk nettverk vil det være mulig å knytte sammen dem som allerede er engasjert i vår kirke med dem som er engasjert i andre deltakende kirkesamfunn. I tillegg vil nettverket kunne bidra med informasjon ved behov. Erfaringen tilsier at informasjon fester seg bedre når den er relevant for brukeren. Det hjelper med andre ord lite å informere om mulige integreringstiltak for flyktninger før en menighet er i den situasjonen at den trenger informasjonen. For lett tilgjengelig informasjon ved behov er det naturlig å tenke seg en hjemmeside som et viktig nettverksverktøy.

I et nettverk vil det også finnes ulike typer kompetanse som kan benyttes, blant annet diakonal kompetanse og internasjonal erfaring. Dette kan være verdifulle bidrag til kirkene som er med.

I fjor ble Norges kristne råd trukket med i et pilotprosjekt der rådet i samarbeid med UDI knytta kristne kvoteflyktninger fra Liberia sammen med deres kirkesamfunn i Norge. På den måten hadde flyktningene et kristent kontaktpunkt i det lokalsamfunnet de kom fra. I prosjektet ble kirkene en viktig og tydelig partner for UDI.

Noe av det viktigste med et nettverk er nettopp det at man blir synlig for hverandre og for omverdenen. Da blir det lettere å se hvor oppgaver kan løses og å unngå å tenke smått om egen innsats. Pilotutredningen fra Norges kristne råd tilsier at det allerede skjer en hel del i kirke-Norge for flyktninger og at det fins mange slags erfaringer, men de er ikke så kjente oss i mellom (og utad!) som de burde være.

Hva slags organisering?

Utredningen fra Norges kristne råd gir et omriss av mulig organisering for nettverket (sidene 14 og 15 av utredningen). Det er viktig å huske på at Norges kristne råd ikke eier nettverksideen: rådet har kun tatt denne saken på vegne av flere aktører knytta til rådet, deriblant Mellomkirkelig råd.

Hvordan et eventuelt nettverk skal være og hvor mye man vil satse på det er derfor opp til aktørene som har vært med til nå, og til resten av Norges kristne råds medlemskirker. Det vil sannsynligvis være viktig å satse stort nok til at nettverket virkelig kommer opp og i gang.

Det er vanskelig å tenke seg at det minimale sekretariatet til Norges kristne råd vil kunne sette i gang et levedyktig nettverk. Dersom man skal få et nettverk som klarer å knytte kontakter mellom engasjerte mennesker og menigheter lokalt og spesialiserte aktører, samt bidrar med oppdatert og relevant informasjon via en velkjent hjemmeside vil det kreve noen sekretariatsressurser. Det er mulig å tenke seg at en av deltakerorganisasjonene kan sette til side en viss prosentandel personalressurser til dette, eller man kan forestille seg en dugnadspott til å opprette en hel eller en deltidstilling.

Norges kristne råd søker å oppnå en viss offentlig støtte til dette prosjektet, men det vil helt sikkert også være behov for skikkelig finansiering fra nettverksdeltakerne dersom nettverket skal bli en realitet.

Hvordan skal Den norske kirkes deltakelse eventuelt være?

Dersom Mellomkirkelig råd ønsker at Den norske kirke skal være med i nettverket, må rådet være med på å ta stilling til hvordan Den norske kirkes organisering i forhold til nettverket skal være. Arbeidet med dette i sekretariatet må foregå i samarbeid med direktøren for Kirkerådet.

Fordi nettverkstanken er å la alle som er engasjert slippe til og bli kjent med hverandre er det viktig at alle som vil være med får være med. En kan derfor tenke seg at Mellomkirkelig råd kan melde seg inn i nettverket, samtidig som en lokal menighet eller et bispedømmeråd kan gjøre det.

Som nevnt over er det naturlig å tenke seg KiA som Den norske kirkes vei inn i nettverket på de steder hvor bispedømmerådene har et godt samarbeid med KiA. Andre steder er det mulig å tenke seg at bispedømmene må være kontaktpunkt, eller et mulig samarbeid med Bymisjonen kan forsøkes etablert.

Fra sentralt hold i kirka vår er Diakonirådgiveren i de sentralkirkelige råd en naturlig kontakt for diakonikonsulentene i bispedømmene. Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon er også viktig på grunn av sin gode kontakt med kirkevergene. Fellesrådene er særlig viktige i denne sammenheng fordi bosetting og integrering av flyktninger følger kommunegrenser noe også fellesrådene gjør. I tillegg er fellesrådene arbeidsgivere for diakonene ute i menighetene som er naturlige medspillere. Dersom Mellomkirkelig råd blir med i nettverket er det naturlig å tenke seg at rådet fortsetter sin rolle med å være politisk organ og fagorgan inn i nettverket.

Man kan tenke seg at alle Den norske kirkes medlemmer i nettverket jobber direkte opp mot en eventuell nettverkskoordinator. I tillegg er det kanskje behov for en intern koordinering. Det er ikke umiddelbart klart hvor en slik koordineringsfunksjon bør ligge.

Forslag til vedtak:

1. MKR er glad for det initiativet som er tatt fra Norges kristne råd og for den utredningen som foreligger.
2. MKR oppfatter integrering av flyktninger i vårt samfunn som en av de viktige politiske utfordringene vi står overfor i dag, både sentralt og lokalt. I tillegg er det et viktig anliggende for oss som kristne å følge det profetiske kallet til å ta vare på innflytterne som bor i blant oss. Flyktningearbeid er et naturlig område innenfor diakonien, både for institusjonene og for soknediakonien.
3. MKR ønsker å slutte seg til nettverket som politisk og faglig organ.
4. MKR ber Kirkerådet om å vurdere hvordan Den norske kirke samla sett kan forplikte seg overfor partnerne i nettverket. MKR vil særlig be Kirkerådet om å ta kontakt med bispedømmerådene og Kirkens arbeidsgiverorganisasjon og oppfordre disse til å delta i nettverket.

NORGES KRISTNE RÅD
CHRISTIAN COUNCIL OF NORWAY

Til
mottakere i henhold til vedlagte liste

Invitasjon - Kirkelig nettverk for flyktninger og innvandrere

Vedlagt oversendes "Utredning om pilotprosjektet – med konsept for nettverket" for Kirkelig nettverk for flyktninger og innvandrere.

Denne invitasjonen sendes en lang rekke kirkesamfunn og organisasjoner/institusjoner (se vedlagte liste).

Som dere vil se av vedlagte utredning har arbeidet med dette nettverket foregått i forholdsvis lang tid og mange av dere har vært involvert i forberedelsesfasen. Nå er vi klare til å ta et nytt skritt, og vi inviterer derfor til et møte for alle som kan tenke seg å slutte seg til nettverket eller som vil vurdere å gjøre det, fredag 24.09.04 kl 09.00-12.00 hos Norges kristne råd i Underhaugsveien 15 i Oslo.

Før møtet ber vi dere om så langt som mulig å klargjøre innstillingen i deres respektive sammenhenger til deltakelse i nettverket.

Vi vil også understreke de økonomiske aspektene ved dette. Pr. i dag foreligger det ikke noen bevilgninger til dette arbeidet, og vi vil derfor utfordre den enkelte aktør til å tenke gjennom på hvilken måte og i hvilken grad de kan bidra økonomisk. Vi vil også gå i dialog med offentlige myndigheter for å undersøke muligheten for økonomisk støtte.

Vi ber om at kirkesamfunn som mottar denne henvendelsen sentralt, videresender til aktuelle lokalmenigheter i sin sammenheng.

Vi ber om tilbakemelding innen 17.09.04 om dere kommer på møtet eller ikke.

Ørnulf Steen
generalsekretær

Oslo, 01.07.04
Med vennlig hilsen
Norges kristne råd

Knut Refsdal
konsulent

Vedlegg

Følgende kirkesamfunn/organisasjoner mottar denne henvendelsen

Betanien
Den Anglikanske Kirke
Den Evangelisk Lutherske Frikirke
Den katolske kirke – Oslo bispedømme
Den norske kirke – Kirkerådet/Mellomkirkelig Råd og Oslo bispedømme
Den ortodokse kirke – Hellige Nikolai Menighet
Den tyske menighet
Det Greske Orthodoxe Samfunn i Norge
Det Norske Baptistsamfunn
Det Norske Misjonsforbund
Det serbiske ortodokse kirkesamfunn i Norge
Diakonhjemmet
Frelsesarmeen
Frikirkelig Studieforbund
Kirken i Dalen
Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon
Kirkens Bymisjon – Oslo
Kirkens Nødhjelp
Kirkens Sosialtjeneste
Kristent Interkulturelt Arbeid
Menigheten Karisma Senter
Metodistkirken i Norge
Norsk økumenisk forum for innvandringsspørsmål
Oslo Kristne Senter
Pinsebevegelsen i Norge
Pinsekirken i Bærum
Svenska Margarethaförsamlingen
Vennenes Samfunn Kvekerne

i tillegg er utredningen sendt enkeltpersoner som har vært intervjuet

Kirkelig nettverk for flyktninger og innvandrere

Utredning om pilotprosjektet - med konsept for nettverket

Utarbeida av Anne-Grete Larsen, april-juni 2004

Innhold

Innledning	3
Bakgrunn	3
Flyktninger og innvandrere – en begrepsavklaring	4
Noen nøkkeltall	5
Nytt: Hovedfokus på integrering	5
Frykten for religion?	5
Kirkenes rolle i andre land	6
Hva er integrering?	6
Introduksjonsloven, en gyllen mulighet?	7
Hva gjøres blant kirker og kristne organisasjoner/institusjoner?	8
Menighetsintegrering	8
Sosial inkludering	9
Allmenn diakoni	10
Spesialisert diakoni for flyktninger og innvandrere	10
Religionsmøte	11
Talsmannsfunksjon på enkeltsaksnivå	11
Talsmannsfunksjon på politisk nivå	12
Holdningsskapende arbeid	12
Arbeidsoppgaver for nettverket	12
VEDLEGG 1:	14
Forslag til konsept og rammeverk for nettverket	14
VEDLEGG 2:	16
Grunnleggende verdier og holdninger	16
VEDLEGG 3:	18
Kort framstilling av hver deltaker i pilotstudien	18
Pinsekirka i Bærum	18
Oslo katolske bispedømme	19
Internasjonal menighet, Den norske kirke på Grønland (Oslo)	19
Stiftelsen Betanien/Methodistkirka	19
Frelsesarmeen på Roedeløkka i Oslo	20
Misjonsforbundet	20
Kirkens Bymisjon i Oslo	20
Kirkens Nødhjelp	20
Kirkens sosialtjeneste, Svanviken asylmottak	21
Kasper asylmottak (Evangeliesenteret)	21
Norsk Luthersk Misjonssambands (NLM) asylmottak	21
Kirkens arbeidsgiverorganisasjon (KA)	21
Kristent interkulturelt arbeid (KIA)	22
Oslo bispedømmeråd i Den norske kirke	22
NØFI, Norsk økumenisk forum for innvandrere	22

Innledning

Innenfor det økumeniske fellesskapet i Norge har vi mange ressurser i forhold til engasjement og arbeid for innvandrere og flyktninger. Vi har stort potensial både som samarbeidspartner og kritisk korrektiv til myndighetene. Allikevel blir vi i liten grad sett av myndighetene, med mindre vi representerer en stor aktør som også har andre kontaktpunkter med myndighetene.

Partene som har jobba med å utrede et kirkelig nettverk for arbeid med flyktninger og innvandrere ønsker å synliggjøre det kirkelige arbeidet for integrering og for rettighetene til disse gruppene. Vi ønsker å bli sett og tatt på alvor som aktører som er bevisste på tro og religion, innenfor klare og fellesdefinerte rammer.

Nettverksformen er valgt fordi den gir mulighet for synergi og for at små ressurser kan gjøre mye ut av seg, uten at nettverket blir en ekstra byrde i det daglige arbeidet. Sammen er vi sterke, og i nettverk har vi muligheten for å møte mange utfordringer, flere enn hva hver enkelt aktør kan klare hver for seg.

Samtidig gir nettverksformen mulighet for at alle deltakende aktører kan bestå som aktører som har ulike arbeidstyper, ulike organisasjonsformer og ulike størrelser.

Fra oktober 2003 til februar 2004 var Norges kristne råd en av tre samarbeidspartnere for Utlendingsdirektoratet i et pionerprosjekt for å bedre integreringen av overføringsflyktninger fra Liberia i lokalsamfunnet. UDI arrangerte fem regionale seminarer som samlet deltakere fra stat og kommune, frivillige organisasjoner og kirker. Målsetningen var å gi ulike lokale aktører inspirasjon og mobilisere til samhandling. Norges kristne råd koordinerte kontakten med kirkene og bidro med ressurspersoner som delte utfordringer og gode erfaringer fra kirkelig arbeid med integrering. Gjennom dette stod kirkene frem som en viktig aktør. Kanskje kan dette være en modell også i framtida?

Denne rapporten er skrevet av Anne-Grete Larsen, som til vanlig arbeider som førstekonsulent i Avdeling for økumenikk og internasjonale spørsmål under Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke.

Bakgrunn

Utredningsarbeidet for nettverket begynte i midten av april, men samtalen om et mulig nettvert har pågått i et drøyt år. Delvis er bakgrunnen konkrete utfordringer fra UDI som etterlyser et større engasjement fra kirkene i forhold til flyktninger og særlig i forhold til integrering. UDI peker på kirker i andre land og mener at vi i Norge har noe å lære av innsatsen til kirker internasjonalt.

Det har variert hvem som har deltatt i samtalen det siste året, men sentrale deltakere har inkludert Kirkens Nødhjelp, Norges kristne råd, Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, flere diakonale institusjoner, Pinsekirken, KIA, Frikirkas storbymenighet og Vennesen samfunn Kvekerne. Det har stått sentralt i samtalen at man ønsker å ta utfordringen fra UDI om økt engasjement for integrering av flyktninger, samtidig som man ønsker å fastholde det rettighetsbaserte engasjementet i kirkene og muligheten for å være et kritisk korrektiv til myndighetene.

Ei arbeidsgruppe bestående av Johan Arnt Wenaas, Jarle Johansen, Victor Calvert, Lars-Erik Nordby, Ørnulf Steen og Knut Refsdal skrev ved årsskiftet 2003-2004 et programnotat som et utgangspunkt for det videre arbeidet med nettverket. Programnotatet er lagt ved denne rapporten og de felles holdningene og verdiene som programnotatet trekker opp er i sin helhet tatt inn i det foreslåtte konseptet for nettverket.

Flyktninger og innvandrere – en begrepsavklaring

Kategorien innvandrere kan enten forstås vidt, som alle som har kommet til Norge fra utlandet, eller den kan forstås snevert som folk som selv har valgt å flytte til Norge fra utlandet. Den første tolkningen ville inkludere flyktninger, den andre ville sette flyktninger utenfor kategorien innvandrere. Begrepene brukes litt om hverandre, men i denne rapporten har jeg valgt den siste tolkningen.

Innvandrere forstås altså i denne teksten som folk som har valgt å flytte til Norge av ulike grunner. I dette dokumentet er fokuset særlig på innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn. Siden vi har hatt innvandringsstopp i nærmere 20 år, dreier innvandrerne med ikke-vestlig bakgrunn seg i all hovedsak om folk som ble rekruttert som arbeidskraft fra Tyrkia, Pakistan og India på 60- og 70-tallet. I tillegg kommer innvandring som konsekvens av familiegjenforening for disse gruppene.

Flyktninger har kommet til Norge som resultat av et beskyttelsesbehov. De har enten kommet seg til Norge på egen hånd og søkt om asyl (asylsøkere) eller de har kommet til Norge som overføringsflyktninger. Overføringsflyktninger kalles også kvoteflyktninger og gjenbosettingsflyktninger. De har vanligvis flykta fra sitt hjemland til et naboland og kommet til en flyktningeleir der FNs høykommisær for flyktninger har gitt dem flyktningestatus. Dersom Høykommisæren mener at flyktningene i en leir verken kan returneres eller være trygge der de er vil de bli vurdert overført til et annet land. Det er svært få av verdens flyktninger som overføres, bare rundt en prosent.

Dersom en asylsøker får opphold i Norge på et beskyttelsesgrunnlag vil vedkommende få flyktningestatus. Tidligere fikk svært mange asylsøkere kun opphold på humanitært grunnlag (rundt 60%). De siste årene har dette endra seg og av de drøye 20 % av asylsøkerne som får bli i Norge, får ca 3% asyl, rundt 70% får opphold på andre beskyttelsesvilkår og kun 20% opphold på humanitært grunnlag (UDI, Tall og Fakta, 2003).

Det positive i denne utviklingen er at beskyttelsesbehov anerkjennes på en annen måte enn ved innvilgelse av opphold på humanitært grunnlag, samt at rettighetene som følger med flyktningestatus (for eksempel i forhold til familiegjenforening) er sterkere.

Den viktigste praktiske forskjellen på overføringsflyktninger og asylsøkere som har fått flyktningestatus i Norge, er at den første gruppa kommer rett til bosetting i Norge, mens den andre bor på asylmottak i begynnelsen. Overføringsflyktningene er også kjent for norske myndigheter i god tid før de kommer til landet og det kan gjøre mottaksarbeidet i lokalsamfunnet lettere.

Innvandrere på den annen side, har et annet ansvar for egen bosetting og går ikke gjennom en kommunal bosettings- og støtteprosess slik som flyktningegruppene. Innvandrere kan imidlertid også ha behov for bedre sosial og religiøs inkludering i sine lokalsamfunn.

Mangfold og dialog (MOD) er et kursopplegg som tar utgangspunkt i at vi ikke godtar diskriminering av medmennesker. MOD har røtter tilbake til Kirkenes Verdensråds "Programme to Combat Racisme". Svenske forskere har over en 10-års periode analysert det holdningsskapende arbeidet i Sverige. De hevder at det er kun 2-3 prosjekter som har hatt betydning i det holdningsskapende arbeidet, og at MOD er blant disse. I Norge er programmet ikke først og fremst et kirkelig program, men et program med en bred og sterk samfunnsprofil. Kursene har i Norge pågått i mange år, og deltakelsen på kursene har variert fra rektorer og elever til prester og politifolk. Det er utdannet mange kursholdere fra kirkelig side. Disse holder regelmessige kurs.

Noen nøkkeltall

Tallene om innvandring til Norge er forholdsvis dårlig kjent. Fra media kan man få inntrykk av at tallene er høyere enn de er. I 2003 kom det ca 16 000 asylsøkere til Norge, 3500 av disse fikk bli. I tillegg tok Norge imot ca 1500 overføringsflyktninger (se over) fra FNs høykommissær for flyktninger. Til sammenlikning kom det i overkant av 10 000 personer til Norge gjennom familiegjenforening. De aller fleste av disse ble familiegjenforent med norske statsborgere. I gjennomsnitt får hver bosatte asylsøker mindre enn ett familiemedlem til Norge gjennom familiegjenforening. De som oftest får familiegjenforening er norske menn som gjenforenes med sine utenlandske koner.

Nordmenn reiser mye, i 2003 hadde vi totalt 450 000 reiser til utlandet. Vi flytter også ut av Norge: I 2003 var nettomigrasjonen ca 10 000 personer. Hadde vi ikke hatt en viss innvandring ville vi gått ned i folketall gjennom egen utvandring. Tallene i dette avsnittet er fra UDI-direktør Trygve Nordbys presentasjon på årets kirkeledermøte i regi av Norges kristne råd. Det var mange i forsamlingen som satte stor pris på gjennomgangen og tallene kan være et tankekors å ta med seg i arbeidet med flyktninger og innvandrere.

Nytt: Hovedfokus på integrering

"Kan du hjelpe meg å bli mest mulig lik den jeg var før jeg reiste? I så fall er flyktningeguiden noe for meg." (*Utsagn fra flyktning som har fått tilbud om guide gjennom Røde Kors*)

Mye av det arbeidet som er gjort hittil i forhold til flyktninger i kirkene har fokusert på rettigheter og da særlig på asylsøkeres rettigheter. Det har vært gjort mindre for å bidra til integrering av bosatte flyktninger og andre ikke-vestlige innvandrere i lokalsamfunnene. Unntakene her er hovedsakelig KIA (Kristent interkulturelt arbeid) og de kirkesamfunnene/lokalmenighetene som har et stort innslag av medlemmer med flerkulturell bakgrunn (Oslo katolske bispedømme og Grønland menighet i Den norske kirke for å ta to eksempler). I tillegg kommer arbeid for å hjelpe tidligere kirkeasylanter som har fått opphold i Norge.

Rettighetsfokus er naturlig i et politisk klima som er restriktivt overfor asylsøkere og innvandrere. Det er behov for en videreføring av talsmannsvirksomhet og rettighetsarbeid innenfor nettverket.

Imidlertid er det mulig å tenke seg en forbindelse mellom det rettighetsorienterte engasjementet og et engasjement for integrering: Dersom flere flyktninger skal få bli i Norge er det avgjørende at lokale myndigheter vil ta imot dem. Å påvirke kommunene til å ta imot flyktninger og å jobbe for gode holdninger overfor bosatte flyktninger i lokalsamfunnet ligger derfor nært opp mot et rettighetsbasert arbeid.

Kanskje kan det også være viktig at kirker og kirkelige organisasjoner har noe å bidra med i integrasjonsprosessen for å øke vår troverdighet når vi anbefaler bosetting og tror på muligheten for integrering?

Som kirker og som kristne må vi ta i bruk vårt eget språk og mobilisere våre egne ressurser; Vi har en særlig forpliktelse overfor fremmede som bor blant oss, og vi har viktige religiøse forbilder som selv har vært på vandring og som har mant til omsorg for fremmede. Dette språket og dette særlige ansvaret må vi bruke og ta på alvor.

Frykten for religion?

Dersom det offentlige ønsker at kirkene og de kristne organisasjonene i sterkere grad skal engasjere seg i integrasjon av flyktninger og innvandrere må myndighetene være med på å legge til rette for det. Flere kirker og kristne organisasjoner forteller i denne utredningen om en offentlig sektor som framstår som skeptisk til religiøse aktører.

Skepsisen dreier seg om lite kunnskap om hva diakoni er og hvorfor diakonien kan være interessert i flyktninger, og den dreier seg om en redsel for religiøs fundamentalisme (noe som er blitt forverra etter 11. september 2001). Det fins også en redsel hos noen offentlige instanser for at kontakt med kristne kan føre til dåp, noe som kan påvirke en asylsøknad. I tillegg fins det eksempler på kristne initiativ overfor for eksempel asylsøkere som har vært lite prega av respekt for asylsøkernes integritet. Skal kirker og kristne organisasjoner kunne involvere seg mer i institusjonsdrift, sosiale tiltak på mottak, integrering i lokalmiljøet og så videre, er det derfor nødvendig med en tillitsbygging mellom de religiøse aktørene og offentlig sektor.

Kirkenes rolle i andre land

I mange andre land er kirkene og de kristne organisasjonene viktige medspillere for myndighetene med hensyn til å ta imot flyktninger. I USA er det de frivillige organisasjonene, medregna kirkene, som bistår flyktningene med alt det praktiske i en bosettingsprosess. Fordi USA ikke har noen velferdsstat kan ikke bolig, klær og inntekt organiseres uten støtte fra det sivile samfunn.

Også i noen europeiske land er kirkene viktige medspillere på det praktiske området for flyktninger. I Italia bidrar for eksempel kirkene med å fylle velferdsbehovet for bosatte flyktninger for klær, mat og bolig.

I land som likner mer på Norge, som Nederland og Finland, innehar kirkene også viktige og sentrale funksjoner. De bidrar blant annet med sosial og juridisk rådgiving.

I Norge har det vært lite institusjonalisert arbeid for flyktninger utover det offentlig sektor står for. Velferdsstaten tar ansvar for bolig, klær og inntekt for nyankomne flyktninger. Det er ikke tradisjon for at diakonale institusjoner tar over ansvar fra det offentlige, men heller for at diakonale institusjoner jobber sammen med det offentlige for å løse omsorgsoppgaver. På flyktningeområdet har imidlertid ikke de diakonale institusjoner i Norge vært like sentrale som i for eksempel rusomsorgen, selv om noen diakonale organisasjoner møter flyktninger og innvandrere i sitt vanlige arbeid for mennesker i nød.

Hva er integrering?

Mange snakker om integrering, men ikke alle har en klar formening om hva det innebærer. Loveleen Rihel Brenna, selv innvandrer til Norge og flerkulturell norsk-inder, har kalt integrering en prosess mot et inkluderende samfunn. Hun er opptatt av at en integreringsprosess mot det norske storsamfunnet ikke bør føre til en ekskludering fra miljøet en innvandrer eller flyktning selv kommer fra.

I land som har kommet lenger i integreringsdebatten enn vi har i Norge, snakker man ofte om "communities": "the Vietnamese community in Canada", "the Asian community in Britain" og så videre. På norsk har vi ikke noe godt ord for dette begrepet, men lokalmiljø, eller etnisk miljø innehar noe av den samme betydningen. I Canada jobber man nå ut fra tanken om at et etnisk miljø kan være en base og et utgangspunkt for å nærme seg storsamfunnet man lever i. Med base i sitt eget miljø kan man få mot til også å møte andre. I et sânt perspektiv er det ikke truende dersom for eksempel vietnamesere danner sosiale strukturer for egen gruppe i sitt nye hjemland.

I Norge har det vært lite rom for slike miljøer. Utenfor storbyene er subkulturer av ulike slag lite anerkjent. Alle bør finne sin plass innenfor lokalsamfunnsstrukturen. I norske småsamfunn er det lite aksept for at innvandrere og flyktninger skal danne egne strukturer lokalt. Det positive i dette er at flyktninger kan oppleve at hele lokalsamfunnet går sammen om å ta imot dem og å få dem inn i det sosiale nettverket på stedet. Det negative er at det kan bli lite rom for egenart som gruppe.

Dersom lokalsamfunn skal være villige til å ta imot flyktninger er det viktig at mottakersamfunnene opplever at flyktningene integreres. Dette er også viktig for å hindre en sekundærflytting til urbane strøk. Integrasjon handler ofte om mellommenneskelig kontakt, om forhold og aktiviteter som knytter nyankomne til det ordinære livet i et lokalsamfunn. Her har kirkene en særlig mulighet til å spille en rolle siden våre nettverk er lokale. Det vil også være viktig å tenke utover de kirkelige nettverkene og mot andre aktører som er lokale og inkluderende. To mulige eksempler er Norges Idrettsforbund og Røde Kors.

I store byer, og særlig i Oslo, er det i økende grad aksept for at bysamfunnet kan romme undergrupper fra ulike miljøer. Det gjelder ikke bare på etnisk basis; det kan i like stor grad gjelde andre grupper innenfor det norske samfunnet. Det negative i dette er at det kan bli for lett å falle utenfor, særlig for dem som ikke har noe stort miljø fra eget hjemland.

I kirker som har lang erfaring med å være flernasjonale, for eksempel Oslo katolske bispedømme, er det i økende grad akseptert at ulike nasjonaliteter feirer messe på eget språk og at det finnes sjelesørgere for ulike språkgrupper i bispedømmet. Andre kirker har valgt å satse på felles gudstjenester på flere språk. For de aller fleste kristne fellesskap i Norge har det vært gitt at man bruker norsk, og ofte har man brukt en norsk variant av sin kirkelige tradisjon uten å reflektere over egne former som uttrykk for norsk kultur.

Hvilken modell for integrering som velges vil hvert medlem av nettverket måtte komme fram til selv. Sannsynligvis vil det henge nært sammen med den lokale konteksten. I for eksempel Oslo eller Drammen kan det være aktuelt å søke et samarbeid med innvandrersorganisasjoner eller etniske kristne fellesskap. På små steder i distriktene vil det sannsynligvis handle mest om å inkludere nyankomne i lokalsamfunnet eller lokalmenigheten. Allikevel er det viktig å være klar over at det fins ulike syn på hva som er god integrering, og å vite at dette er en debatt som er i stadig utvikling. Kanskje kan en samling av erfaringer i nettverket bidra til å bringe denne debatten videre?

Introduksjonsloven, en gyllen mulighet?

Introduksjonsloven som ble vedtatt i år sikrer flyktninger rett og plikt til både norskopplæring og et arbeidsretta introduksjonsprogram. Når flyktningene skal rettes inn mot arbeidslivet dukker nye behov for lokal støtte opp: hjelp til å finne barnepass eller hjelp til å skaffe praksisplasser i arbeidslivet. Selvsagt er det også viktig hva som skjer etter arbeidstid. Her er det nærliggende å tenke på sosial inkludering, noe som er en kjerneoppgave innenfor diakonien, i tillegg til menighetsintegrering av kristne innvandrere.

For menigheter som engasjerer seg i forhold til flyktninger vil det være viktig å reflektere klart rundt det diakonale aspektet av arbeidet, samt forskjellen på å engasjere seg i kristne flyktninger og flyktninger med andre troshistorier.

I og med at myndighetene satser mer på integrering gjennom introduksjonsloven kan det hende at det også oppstår nye muligheter for den våkne menighet eller organisasjon som ønsker å spille på lag med kommunene.

Hva gjøres blant kirker og kristne organisasjoner/institusjoner?

Å dra rundt og snakke med folk som er involvert i arbeid med flyktninger og innvandrere var veldig spennende! Det er lett å tenke smått om eget arbeid og å føle at man ikke gjør så veldig mye. Sett under ett gjør imidlertid det økumeniske fellesskapet i Norge en hel del. Under følger en tematisk gjennomgang av noen typer arbeid som drives. Hovedsakelig gjelder dette Oslo, noe som er et resultat av at besøkene bare kunne gjennomføres lokalt. Imidlertid har jeg hatt telefon- og e-postkontakt med enkelte som jobber utenfor hovedstaden og er klar over at det skjer mye, også "nord for Sinsenkrysset".

Menighetsintegrering

I forhold til integrering av flyktninger og innvandrere i menighetsarbeid av ulikt slag har jeg fokusert på kristne innvandrere/flyktninger. Det er en utfordring for oss som økumenisk fellesskap å kunne ta imot folk som kommer fra utlandet og som tilhører den kristne tro. Ikke alle innvandrere og flyktninger er kristne. Hvordan vi møter dem som har en annen tro enn oss er behandla under avsnittet kalt religionsmøter. I vårt økumeniske landskap fins det kirker med ulik nasjonal og etnisk sammensetning, og ulike måter å møte det flerkulturelle Norge på.

Noen kirker er store på verdensbasis og får en internasjonal profil gjennom innvandring til Norge. Dette gjelder blant andre Den katolske kirke i Norge, Metodistkirka, Pinsemenighetene og Baptistmenighetene. Andre kirkesamfunn er kommet til Norge gjennom nyere innvandring og har mesteparten av sitt medlemskap fra land der disse kirkesamfunnene er dominerende. Dette gjelder for eksempel flesteparten av de ortodokse kirkene i Norge. Dessuten har man kirker som bruker engelsk som språk, og som får en internasjonal karakter fordi den er lett tilgjengelig for mange innvandrere som bor i Norge. Eksempler på slike kirker er Den anglikanske kirke og de amerikanske menighetene.

Menigheter som er internasjonale eller som preges av tilslutning fra folk fra mange land, har funnet ulike måter å leve sin flerkulturelle tilværelse på. Noen satser på felles gudstjenester på flere språk, eventuelt med tolking i gudstjenesten. Andre har valgt å la ulike grupper feire hver for seg på sine egne språk og med prester som har samme bakgrunn. For Den katolske kirke i Norge har utviklingen gradvis gått mot den sistnevnte situasjonen. Allikevel er messefellesskapet overgripende fordi Den katolske kirke bruker samme liturgi verden over. I pinsemenighetene er det noen som har valgt den delte modellen der en lokal menighet gir rom for etniske kristne fellesskap som tilber Gud på sitt språk og med sitt eget kulturelle fellesskap.

En av menighetene fortalte om hvordan den har jobba fram en organisasjonsmodell der hver (etnisk) gruppe i menigheten har anledning til å danne sin egen celle. Hver celle velger en representant til en komite som bidrar til styringen av menigheten. Denne modellen er utarbeida for å sikre både demokratisk deltakelse fra ulike grupper og en begrensning av stor personlig makt til enkeltmedlemmer av de ulike etniske gruppene. Over cellene og komiteen står presten og over denne står tilsynet fra biskopen. På denne måten er det internasjonale arbeidet i menigheten integrert i kirkesamfunnets vanlige virksomhet og tilsynsordninger.

Kjente ressurspersoner og organisasjoner som KIA forteller at de av og til kontaktes av menigheter som er lite kjent med internasjonalt eller flerkulturelt menighetsarbeid. For disse menighetene oppstår det fort spørsmål man trenger hjelp til å løse når innvandrere eller flyktninger oppsøker menighetene og ønsker å delta. Dette kan tyde på at muligheten for å dele erfaringer og å kunne ha tilgang til informasjon om internasjonalt

menighetsarbeid vil være verdifullt for kirkesamfunn og enkeltmenigheter som har lite erfaring med dette.

Den norske kirke står i en særstilling her. Den er størst i Norge og finnes selv på de minste steder. Derfor blir den ofte et naturlig første stopp for nyankomne flyktninger og innvandrere som ønsker et kristent fellesskap. Samtidig er den lutherske kirke forholdsvis liten på verdensbasis, og Den norske kirke bærer ofte preg av å være en svært stedegen kirke. Da kan møtet med nyankomne by på utfordringer som man ikke umiddelbart vet hvordan man skal løse.

En annen utfordring som gjelder alle kirkesamfunnene i det økumeniske landskapet er spørsmålet om å vise folk veien til det kirkesamfunnet de kommer fra i hjemlandet, dersom det finnes i Norge, framfor kun å fortelle dem om eget kirkesamfunn. Dette gjelder særlig for dem som arbeider i forhold til nyankomne asylsøkere.

Sosial inkludering

Å bli aktivt med i et kirkesamfunn innebærer en form for sosial inkludering. Andre former for integrering i det lokale livet der man bor kan imidlertid også være viktig. Dette er det området som UDI ønsker å utfordre kirkene sterkest på, og det kan være et poeng fordi dette er det området der det har skjedd minst i kirke-Norge.

Mye av det som er gjort har skjedd lokalt, ved initiativer fra folk som brenner for integrering. Fra ett kirkesamfunns pilotstudie så det ut til at mange av initiativene ble tatt av kvinner som ikke hadde annet organisert ansvar i menigheten, men som hadde et hjerte for flyktningearbeid. Pilotstudien konkluderte med at det var viktig å støtte opp under og løfte slike initiativ. Dette er et viktig perspektiv for menigheter eller kirkesamfunn som sliter med å få ressursene til å strekke til.

Kristent interkulturelt arbeid er kanskje den organisasjonen som i sterkest grad har fokusert på integrering og som driver ulike typer arbeid, inkludert norskundervisning. Det finnes imidlertid også andre spredte eksempler på slikt engasjement.

Blant annet har jeg fått høre om kvinnekafe for kvinner på asylmottak, innvandrerkafe og felles matkurs. Dessuten har noen et barnearbeid som fokuserer på lek og aktivitet og som rekrutterer barn fra ulike trossamfunn. Det kan være en oppgave for nettverket å spre de gode historiene om slikt arbeid gjennom media eller på andre måter.

I tillegg til det arbeidet som allerede er i gang er det grunn til å nevne noe som planlegges og noe man kan vurdere å sette i gang med.

Frikirkelig studieforbund er i samarbeid med Den norske kirke og KIA i ferd med å utarbeide et studieopplegg som har som mål å skape møteplasser mellom innvandrere og nordmenn gjennom studiearbeid. Studiearbeid er all menighetsaktivitet som innebærer læring: Fra kor til matlagingskurs og kurs om lokalhistorie til Alphakurs. Dette studieopplegget vil være ferdig og tilgjengelig i løpet av 2005. Frikirkelig studieforbund minner imidlertid på at man kan søke støtte til studiearbeid allerede nå (det fins liknende studieforbund for Den norske kirke) og at det fins spesielle pottar for tilrettelegging for innvandrere. Mer informasjon finnes på www.frikirkelig.no og www.nkrs.no for Den norske kirkes studiearbeid.

Noen menigheter har allerede bidratt til dette, men ikke mange. Røde Kors sin flyktningeguide er et program hvor en flyktning koples til en guide for ett år. Guiden får innføring og gode tips fra Røde Kors, blant annet om hvordan man setter grenser og for hvordan man unngår et avhengighetsforhold. Flyktningene som har hatt en guide sier ofte at det de har greid i løpet av det første året kunne de aldri greid uten guiden. Flere menigheter kunne bli rekrutteringsbaser for dette programmet! Røde Kors forteller at noen flyktninger eksplisitt ønsker guider som er troende. Dette er et program som er

enkelt for menighetene å ta del i siden Røde Kors selv driver opplæring og oppfølgingsarbeidet. For mennesker i menighetene som er interessert i å gjøre noe for flyktninger men som kanskje ikke vil drive et arbeid selv, representerer flyktningeguiden en mulighet for lavterskelengasjement.

Allmenn diakoni

“Diakoni er ikke noe vi norske gjør for dem. Det ligger ti år tilbake i tid. Nå møtes vi som mennesker som alle har ressurser.”

Utsagnet over er fra Grønland menighet i Den norske kirke. Dette stemmer overens med det som sies av flere organisasjoner. Diakonien har ikke nødvendigvis et flyktningeperspektiv eller et innvandrerperspektiv, men den møter folk som er flyktninger eller innvandrere. Det gjelder blant annet for Metodistkirkas arbeid, Kirkens Bymisjons arbeid i Oslo og for deler av Frelsesarmeens arbeid. Det kan være fordi folk med innvandrerbakgrunn ofte skårer dårlige på en del levekårsindikatorer og dermed faller i en gruppe med behov som diakonien møter, eller det kan være fordi en del minoritetsungdommer dukker opp i gruppa av ungdommer i faresonen. I alle fall finnes det felles erfaringer her om at den “vanlige” diakonien ikke lenger praktiseres kun overfor de som er etnisk norske.

Spesialisert diakoni for flyktninger og innvandrere

Den diakonien som retter seg spesielt mot flyktninger og innvandrere kan deles opp i tre underkategorier:

- Diakoni blant flyktninger og internt fordrevne utenfor Norges grenser
- Diakoni blant bosatte flyktninger og innvandrere i Norge
- Kirkelige organisasjoner som driver asylmottak i Norge

Den første kategorien arbeid drives selvsagt av organisasjoner som gjør internasjonalt arbeid. Det inkluderer blant andre Kirkens Nødhjelp, Frelsesarmeen og Misjonsforbundet. Selv om nettverket hovedsakelig retter seg mot flyktningearbeid i Norge, er det viktig å ha med de aktørene i Norge som driver arbeid blant flyktninger og internt fordrevne i utlandet. Disse aktørene kan bidra med kunnskap om den internasjonale flyktningesituasjonen til enhver tid og til kontakt mellom kirkelige aktører og internasjonale aktører som FNs høykommisær for flyktninger. I tillegg kan det være viktig å vite om at kirkelige aktører også jobber for flyktninger i deres egne nærområder, der det er aller mest kostnadseffektivt å jobbe. Selv om vi mener at Norge skal ta imot sin del av verdens flyktninger, er det viktig å huske på at de landene som tar imot flest er de som ligger nært konfliktområder og som ofte har mindre ressurser enn oss til å ta vare på flyktninger. Da er det viktig å vite at vi som kristne aktører er i disse områdene også.

Spesialisert diakoni for flyktninger og innvandrere bosatt i Norge drives blant annet av Kirkens bymisjons Primærmedisinsk verksted (PMV) og Frelsesarmeens kontor på Roedeløkka. PMV er en viktig ressurs for det andre flerkulturelle arbeidet som Bymisjonen i Oslo møter i resten av sin virksomhet og en del av PMVs arbeid handler om å dele erfaringer og videreutvikle kompetanse. PMV jobber ut fra prinsippet om naturlige hjelpere, det vil si folk med innvandrere- eller flyktningebakgrunn som er sine egne hjelpere. Frelsesarmeens Roedeløkka arbeid fungerer som en slags flyktningeguide.

Så langt har jeg oversikt over tre kirkelige organisasjoner som driver asylmottak: Kirkens sosialtjeneste, Norsk luthersk misjonssamband og Evangeliesenteret. De to asylmottakene jeg har mest informasjon om ble oppretta som svar på Kosovo-krisa og den plutselige pågangen av folk fra Kosovo som hadde fått midlertidig beskyttelse i Norge. I begge asylmottakenes tilfelle er det et viktig poeng at driften legges opp etter statlige regulativer og at det ikke handler om forkynnelse. I det ene tilfellet finnes det et uavhengig driftsstyre for mottaket, i det andre drives det i samarbeid med kommunen.

For det ene mottaket har det vært viktig å klargjøre for UDI lokalt at asylmottaket drives ut fra grunnleggende diakonale prinsipper og ikke som tradisjonell evangelisering. Det kan være en utfordring å tydeliggjøre overfor myndighetene hva som er diakoniens utgangspunkt og styrke.

Religionsmøte

Selv om ingen av de jeg snakka med om nettverket nevnte arbeid med religionsmøter eller religionsdialog (selv om flere av kirkene i Norges kristne råd driver med det), så var det mange som hadde erfaring fra møter med folk fra andre religioner som følte at som religiøse mennesker har man noe felles. Flere snakka om et slags "religiøst fellesunivers", der man har tillit til og forståelse for hverandre fordi man deler det å være troende, selv om man ikke tilhører samme religion. Flere nevnte blant annet at muslimske foreldre ofte synes kristent barne- og ungdomsarbeid er tryggere og lettere å forstå enn offentlige, ikke-religiøse tiltak og derfor sender sine barn og ungdommer til kristne fritidsaktiviteter.

Det var også en utbredt erfaring blant dem jeg snakka med at tro og religion ofte oppleves som mindre privat og personlig blant religiøse innvandrere og flyktninger enn det gjør blant nordmenn flest. Dermed er det lettere å snakke om vår egen tro i møte med annerledestroende. Det er et utgangspunkt for vårt arbeid at vi er kristne og at evangeliet er beveggrunnen for vårt arbeid. I hvilken grad diakonalt arbeid defineres som en del av troen og dermed forkynnelsen, og i hvilken grad diakoni oppleves som noe som må supplementeres av verbal forkynnelse for å være klart nok knytta til troen, varierer sterkt mellom de jeg snakka med.

Det kan aldri være grunn til å legge skjul på at evangeliet er utgangspunktet for vårt arbeid. For nettverket er det allikevel viktig å mane til varsomhet i møtet med flyktninger og innvandrere som er rykka opp av sin sammenheng og som av den grunn er i en sårbar situasjon. Samtidig vil ulike deltakere i nettverket veie forholdet mellom diakoni og evangelisering ulikt, og den avveiningen må hver deltaker foreta selv innenfor rammen av vårt felles utgangspunkt for arbeidet (se konseptet). Det er viktig å understreke at dersom målet i møtet med annerledestroende er å presentere evangeliet på en forkynnende måte, så bør det være åpenhet om det.

En av de diakonale institusjonene framhevet også den betydningen innvandrernes og flyktingenes egen religiøse bagasje og identitet kan ha for å hjelpe dem å finne seg til rette i et nytt samfunn. Han trakk fram den betydningen sjømannskirkene har for mange nordmenn i utlandet.

Talsmannsfunksjon på enkeltsaksnivå

En del enkeltpersoner i ulike kirker har engasjert seg sterkt for asylsøkere og flyktingers rettigheter. Dette er ofte ildsjeler som har et personlig engasjement og som påtar seg ansvar og oppgaver det ville være vanskelig å institusjonalisere eller legge inn i en stillingsbeskrivelse. Engasjementet handler ikke bare om å tale enkeltflyktingers sak, det er snakk om ulike typer støttearbeid, avhengig av hva den enkelte flykting eller asylsøker har behov for. Dette kan være alt fra å huse flyktingebarn hvis foreldre sitter i kirkeasyl, til å være støtteperson for flyktingekvinner som opplever et konfliktfylt møte med barnevernet eller om å hjelpe asylsøkere med å samle dokumentasjon til en anke for å ta noen få eksempler.

Norsk økumenisk forum for innvandrersarbeid (NØFI) har vært et møtested for mange av dem som har vært sterkt engasjert i dette arbeidet. NØFI har også fungert som fagråd under NKR og har arbeida med spørsmål omkring flyktninger.

Det er viktig å ta vare på og å verdsette denne typen engasjement. Selv om det er vanskelig å forestille seg en institusjonalisering av dette arbeidet er det viktig å inkludere ildsjelene og deres arbeid i det totale bildet av kirkenes engasjement og arbeid for flyktninger og innvandrere. Dette kunne gjøres gjennom at NØFI består som forum, men

i tillegg blir med i nettverket. Innsikten disse engasjerte medarbeiderne sitter med kan være svært verdifull å formidle inn i nettverket. Dersom vi mister dem og denne typen arbeid vil man neppe kunne erstatte det med et kontor eller en organisasjon.

Talsmannsfunksjon på politisk nivå

En annen type talsmannsfunksjon har tradisjonelt vært utført av kirkenes ledere. Ofte har biskoper eller råd av ulike slag uttalt seg til offentligheten om elementer av myndighetenes politikk som kirkene har vært kritiske til. Nylig fikk for eksempel Bispemøtet i Den norske kirke kritikk fra Utlendingsnemnda for å ha vært for kritisk til nemndas arbeid. Katolikkenes var på sin side kritiske til at retten til skilsmisse skulle innarbeides som et element i Utlendingsforskriften og være et krav for familiegjenforening fordi det ville kunne hindre katolikker (fra katolske land) i å få familiegjenforening med sine ektefeller.

Deltakerne i nettverket vil sannsynligvis ha varierende syn på myndighetenes politikk og i ulik grad være opptatt av å uttale seg om den. Her er det rom for å velge forskjellige løsninger. Nettverket som sådan kan imidlertid ha en viktig funksjon i forhold til informasjon om fakta i ulike saker og dermed være en ressurs for de kirkene som ønsker en aktiv rolle i forhold til myndighetenes politikk.

Holdningsskapende arbeid

Alt arbeid som har et opplysningsaspekt fungerer også holdningsskapende. Derfor er informasjonsutveksling og kompetansebygging viktige å tenke inn i et slikt perspektiv. I tillegg fins eksempler på arbeid som har holdningsendringer som spesifikt mål. Eksempler på dette fra kirkelige sammenhenger er MOD-kursene (se boks på s 2), kampanjen "Ja til et fargerikt felleskap" fra slutten av 80-tallet og (Den norske kirkes) Kirkens u-landsinformasjon.

Disse erfaringene videreføres av aktørene selv og er en naturlig del av nettverkets portefølje.

Arbeidsoppgaver for nettverket

På flere steder i denne rapporten er det pekt på områder og oppgaver som kan være særlige utfordringer og muligheter for nettverket. I forslaget til konsept for nettverket trekkes det også opp linjer for hvordan nettverket tenkes å fungere. Dessuten har Norges kristne råd erfaringer fra "Kirkelig dugnad for flyktninger" fra 1994-95 (et prosjekt som ble drevet av Kirkerådet i Den norske kirke og Norges kristne råd) og fra Liberia-flyktningene å trekke på i forhold til hvordan man kan tenke flyktningearbeid i nettverk. Allikevel vil det bli en viktig oppgave for nettverket å konkretisere arbeidsformer og oppgaver når nettverket startes opp.

Flere aktører har understreket betydningen av å legge nettverket på et realistisk nivå i forhold til forventninger; både i forhold til hva deltakerne forventer seg av nettverket og i forhold til hva nettverket kan forvente av deltakerne. Det må være klarhet med hensyn til hva deltakerne forplikter seg på og hva det betyr i forhold til arbeidstid og andre ressurser.

Noe av det som tegner seg som oppgaver for nettverket er synliggjøring av bredden i arbeidet, både for oss selv og for myndighetene, framheving og formidling av de gode historiene, og ønsket om en ressursssamling eller en kompetansebank der man kan høste lærdom av andres erfaringer på godt og vondt. At det snakkes om og jobbes med dette temaet kan også være med på å synliggjøre for det økumeniske fellesskapet vårt at som kristne er arbeid med og for innflytterne som bor blant oss viktig. Dette er et signal som kan virke holdningsskapende i seg selv. Dessuten kan et nettverk som konsentrerer seg om arbeid med innvandrere og flyktninger være en pådriver overfor lokale aktører, rett og slett gjennom å være en instans som har dette arbeidet som hovedfokus.

Noe av informasjonen som er samla gjennom dette utredningsprosjektet er ny i den forstand at kunnskap om hva såpass mange aktører gjør for flyktninger og innvandrere ikke har vært samla på ett kirkelig sted før. Fokuset har heller ikke vært på integrering i tidligere arbeid (med noen unntak). Sammen med informasjonen om arbeidet har vi også samla navn og kontaktdetaljer for folk som jobber med og er engasjert for dette arbeidet lokalt. Her har vi dermed tilgang til en liten kompetansekatalog som kan videreutvikles etter hvert som nettverket etablerer seg. Muligheten for en nettside med en del av denne informasjonen sammen med gode eksempler på arbeid og linker til annen relevant informasjon har vært drøfta og er et sannsynlig arbeidsredskap.

Hvordan den enkelte nettverksdeltaker bruker disse ressursene vil sikkert variere, men dersom man i tillegg til det ovennevnte altså tenker seg kurs og muligheten for systematisert erfaringsutveksling så har man flere muligheter for å gjøre nytte av nettverket på et nivå som passer en selv. Nettverket har også mulighet til å benytte seg av den enkelte deltaker på ulike måter og til ulike ting, avhengig av hva som er aktuelt til enhver tid.

Hvorvidt nettverket kan bidra til at nye typer arbeid settes i gang, eller at kristen- og kirke-Norge i større grad bidrar til positive lokalsamfunn i forhold til flyktningebosetting gjenstår å se. Uansett er det klart at dersom man har tid, energi og arbeidskapasitet i nettverket så er det en rekke oppgaver man kan ta fatt i. Kanskje er det lettere å være kreative når man kan tenke sammen og eventuelt slå sine krefter sammen i arbeid mot felles mål?

VEDLEGG 1:

Forslag til konsept og rammeverk for nettverket

Kirkelig nettverk for flyktninger og innvandrere er et servicetilbud til kirker/menigheter, kirkelige/kristne organisasjoner og diakonale institusjoner som driver, eller som ønsker å drive, arbeid for flyktninger og innvandrere. Nettverket driver ikke eget arbeid, men har en koordinerende servicefunksjon.

Nettverket bidrar med fagstøtte, kompetansebygging, informasjonsutveksling og kontaktknytting for deltakerne i nettverket.

Målet for nettverket er å styrke deltakernes arbeid og engasjement for flyktninger og innvandrere, synliggjøre bredden i det kirkelige engasjement for flyktninger og innvandrere overfor offentligheten og myndighetene, særlig UDI og KRD, og samtidig ha en talsmannsfunksjon overfor myndighetene.

Nettverket har et særlig fokus på integrering av flyktninger og innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn i lokalsamfunnene der disse er bosatt eller skal boettes. Nettverket fokuserer imidlertid også på integrering av asylsøkere på mottak. I tillegg har nettverket en talsmannsfunksjon på flyktning- og innvandrerspørsmål, og ønsker å være et kritisk korrektiv til myndighetene.

Deltakerne i nettverket dekker følgende funksjoner:

- Menighetsintegrering av kristne flyktninger og innvandrere.
- Sosial inkludering av flyktninger og innvandrere, både med kristen bakgrunn og andre religiøse bakgrunner.
- Holdningsskapende arbeid innenfor og utenfor kirkene og organisasjonene som deltar i nettverket.
- Drift av institusjonaliserte tiltak for flyktninger og innvandrere (fra drift av primærmedisinsk verksted til drift av asylmottak).
- Arbeid med flyktninger utenfor Norges grenser, primært i flyktningeleire. Tilbakeføring av informasjon om den internasjonale situasjonen og om behov hos FNs høykommissær for flyktninger, samt norske myndigheters respons på denne.
- Talsmannsfunksjon for enkeltsaker som deltakerne kommer i kontakt med.
- Talsmannsfunksjon på overordna politisk nivå i forhold til offentlig politikk på migrasjonsfeltet.

Noen stikkord for det lokale integreringsarbeidet:

- flyktningeguidearbeid
- bevisstgjøring på Bibelen og de fremmede
- bevisstgjøring på viktigheten av diakoni overfor fremmede
- religionsmøter/religionsdialog
- økumenisk arbeid i møte med de fremmede

Nettverket er knytta til Norges kristne råd. Sekretariatet til nettverket legges til Norges kristne råd, Norges kristne råds styre vil fungere som overordna styre for nettverket i tillegg til at ei styringsgruppe opprettes for nettverkskoordinatoren.

Nettverkets koordinator har følgende hovedoppgaver:

- Å formidle kontakt mellom nettverkets medlemmer og myndighetene, særlig UDI.
- Å formidle relevant informasjon om myndighetenes arbeid til medlemmene i nettverket.

- Gjennom denne formidlingsvirksomheten å profilere nettverket og dets medlemmer overfor UDI sånn at kirkene og de kirkelige organisasjonene framstår både som en tydelig partner for myndighetene og et kritisk korrektiv.
- Å bidra til kompetanseheving blant medlemmene gjennom kurs, fagdager og kontaktformidling.

Å bli medlem i nettverket innebærer:

- En villighet til å informere andre deltakere i nettverket om eget arbeid
- En mulighet for å benytte seg av andre deltakeres kompetanse(informasjonsstøtte) på relevante områder
- Mulighet for å benytte seg av koordinators servicefunksjon. Dette vil særlig gjelde i forhold til kunnskap om mulighet for offentlig støtte til tiltak for innvandrere og flyktninger.
- En villighet til å betrakte helheten i nettverket når man vurderer egne tiltak.
- Mulighet for å kommunisere med myndighetene som del av et nettverk.
- En tilslutning til nettverkets felles verdiplattform.

Hvem kan bli medlem i nettverket?

- Både kirker/menigheter, kirkelige/kristne organisasjoner og diakonale institusjoner som driver arbeid for flyktninger og innvandrere kan bli medlemmer av nettverket.
- Nettverket er fleksibelt i forhold til hensiktsmessighet med hensyn til hvor små (lokale) enheter som kan bli medlem i nettverket.

Økonomi og finansiering

Finansieringen av nettverket er ikke klar. Det er imidlertid klart at det må finansieres av deltakerne, forhåpentligvis med noe offentlig støtte. Spørsmålet om finansiering må drøftes videre med deltakerne.

VEDLEGG 2:

Grunnleggende verdier og holdninger

Dette felles utgangspunktet ble utarbeida av de som deltok i møtene arrangert av Norges kristne råd om flyktningearbeid forut for pilotprosjektet, og inngår i forarbeidet til nettverket.

- Flyktninger og "fremmede" er spesielt omtalt i Bibelen. De er av forskjellige årsaker rykket opp fra sin sammenheng og befinner seg i en smertefull situasjon med særlige behov, både fysisk og psykisk, sosialt og åndelig. Den kristne kirke har tradisjon for å vise en aktiv og omsorgsfull holdning overfor dem. Kirkene er aktive operatører i det internasjonale samfunn og oppfattes som seriøse samarbeidspartnere av offentlige myndigheter. Det store antall flyktninger i verden utfordrer kirkene mer enn noen gang.
- Alt arbeid for flyktninger må ta utgangspunkt i deres situasjon og behov – ikke i kirkens. Det er derfor et diakonalt perspektiv som må legges til grunn for kirkenes engasjement. Med diakoni menes kirkens praktiske omsorgsarbeid som særlig skal rettes mot nødlidende og dem med størst behov. Diakoni er kjærlighetshandlinger som har sin kilde i Guds kjærlighet til oss. De står derfor i evangeliets tegn og kan sees på som en forkynnelse av evangeliet uten ord.
- Mange av flyktningene gir også til kjenne at de har åndelige og religiøse behov. De kommer fra religiøse fellesskap i sine hjemland. Når en vet hvor viktig den religiøse identiteten er for hele selvpplevelsen, vil det være av stor betydning å imøtekomme disse behovene. Mange afrikanere sør for Sahara har en eller annen form for kristen bakgrunn. Noen flykter fra sitt hjemland på grunn av religiøst motivert forfølgelse. Også mange med bakgrunn i andre religioner har lengsler etter og interesse for kristen tro.
- En kjerneverdi i kirkens virksomhet generelt er ordet respekt. Det innebærer en anerkjennelse av det enkelte menneskes rett til å bestemme over sin egen kropp og sitt eget liv. Denne rett kan bli svekket når et menneske befinner seg i en avhengighetssituasjon og uten de vanlige kjente sosiale rammer rundt seg. De som vil være hjelpere har derfor et særlig ansvar overfor flyktninger. De er i en ekstremt sårbar situasjon.
- Inkludering i sosialt fellesskap og nettverk er en særlig sentral diakonal oppgave. Dette innebærer muligheten for et tilfredsstillende hverdagsliv i naturlig samhandling og samvær med andre. I et slikt gi – og – få -forhold blir ikke en av partene stigmatisert som spesielt hjelpetrengende. Menigheten er for kirken den sentrale arena for dette og vil kunne spille en konstruktiv rolle når det gjelder bosettingsproblematikken og integreringen i lokalsamfunnet. Også i dette arbeidet vil vi fokusere på at vi vil arbeide mer med flyktninger og innvandrere enn for.
- Arbeidsmetoder i flyktningearbeidet vil varierte etter hvilken oppgave menigheten og kirken tar på seg:
 - Som driftsoperatør for flyktningemottak vil arbeidet være strengt regulert og normert av offentlige forskrifter.
 - Menigheter som vil arbeide inne i mottakene vil også måtte forholde seg til disse forskriftene.
 - Dersom flyktninger og asylsøkere blir invitert inn i menighetens fellesskap står en naturlig nok friere. Men også da må menigheten vise den nødvendige respekt for deres personlige og kulturelle integritet.

- Både kirkene og de lokale menighetene har en forpliktelse til å lytte til flyktningene. Det gjelder ikke bare deres begrunnelse for å forlate sitt land. Viktigere er det at deres røst blir hørt, at deres erfaringer kommer til orde, at deres oppfatninger blir kjent. Det kan åpne opp lukkede kristne fellesskap som er seg selv nok, det kan gi impulser til å endre syn og holdninger, det kan gi ny refleksjon med betydning for vår egen utforming av den kristne tro. Slik sett kan flyktninger representere en berikelse. Alle menigheter har også et særlig ansvar for å være seg bevisst hva slags kultur og ritualer de har og hvordan dette kan virke på flyktninger.
- Det er viktig for kirkene selv og for offentlige samarbeidspartnere at kirken framstår med en tydelig kristen profil. Ingen er tjent med at den nedtones eller utviskes. Dette må gi seg utslag i at kirken viser respekt, forståelse og fintfølelse.

VEDLEGG 3:

Kort framstilling av hver deltaker i pilotstudien

Som det framgår av overskriften er det som følger en *kortfatta* framstilling av noen hovedtrekk i aktivitetene/engasjementet til hver av deltakerne i pilotstudien. Det er grunn til å understreke at gjengivelsen nedenfor er min egen, og at den ikke er gjennomlest av mine samtalepartnere. Unøyaktigheter kan derfor forekomme. De fleste som omtales her er omtalt på bakgrunn av en times samtale, og eventuell skriftlig informasjon gitt i løpet av samtalen. Enkelte deltakere var det bare mulig å snakke med på telefon, eller å ha e-post kontakt med. Det betyr at informasjonstilgangen for de ulike aktørene har vært ulik og det reflekteres noe i framstillingene. Hovedhensikten med denne gjennomgangen er imidlertid å vise noe av bredden av engasjementet for flyktninger og innvandrere blant kirker og kristne organisasjoner/institusjoner i Norge.

Den evangelisk lutherske frikirke (Frikirka)

Frikirka hadde for en tid tilbake et pilotprosjekt som søkte å kartlegge og styrke engasjement for flyktninger og innvandrere. Fra dette pilotprosjektet har de høsta noen lærdommer de gjerne formidler inn i nettverket. Dette gjelder blant annet at det ofte er kvinner som er engasjert i forhold til flyktninger og innvandrere, og at disse kvinnene ofte står ganske aleine med sitt engasjement i menighetene. Det er således et mål for Frikirka å knytte slikt engasjement tettere inn i menighetslivet. Et nettverk mellom dem som er sterkt engasjert er en annen mulighet de tenker seg. Videre ønsker Frikirka å understreke at selv om man ikke ser flyktninger og innvandrere som misjons-“objekter”, så ønsker man å kunne komme med evangeliet til dem på samme måte som man kan gjøre det til norske venner. Samtidig har Frikirkas folk erfaring med at man ikke kan knytte vennskapsbånd kun med den hensikt å oppnå noe, vennskap må bygge på ekte omsorg. I en vennskapsrelasjon vil imidlertid ens kristne overbevisning ofte bli veldig tydelig for den man er venn med.

Pinsekirka i Bærum

Pinsekirka i Bærum har et aktivt innvandrerarbeid, særlig retta mot de nærliggende asylmottakene¹. Dette arbeidet har pågått i cirka seks år. Menigheten bruker kontaktpersoner på mottakene (vanligvis asylsøkere som spør betjeningen om å få kontakt med kristne menigheter) til å rekruttere folk. Så hentes disse med buss på mottakene og tas med til torsdagstreff i pinsekirka. Disse treffene legger vekt på kultur og underholdning med asylsøkerne selv som aktive bidragsytere. I tillegg er det noe forkynnelse. Pinsekirka ønsker å formidle omsorg, kjærlighet og evangeliet i skjønn forening, med fokus på en Jesus som har omsorg for enkeltmennesket. De asylsøkerne som ønsker det inviteres også med på den vanlige søndagsgudstjenesten i menigheten. Søndagsgudstjenestene i Bærum simultantolkes. Det innebærer en viss spenning at mye av undervisningen på søndagene er retta mot folk som har lite kjennskap til kristen tro, på bekostning av etablerte pinsevenner. Samtidig vektlegger menighetene det positive i mangfold, og betydningen av at mange som kommer til mottakene i Bærum har møtet med en inkluderende menighet som sitt første møte med Norge. Samarbeidet med mottakene er ikke ukomplisert.

¹ Invitasjonen til å delta i samtaler om et mulig nettverk ble først sendt til Pinsemenighetenes ytremisjon (PYM) som sendte den videre til Pinsekirka i Bærum fordi de har et aktivt innvandrerarbeid. Norges kristne råd har også hatt kontakt med Pinsebevegelsens kontaktutvalg om nettverket, men Pinsekirka i Bærum har vært deltakeren i møtene så langt og var derfor den naturlige pinsevennkontakten i pilotstudien.

Pinsekirka i Bærum har fått en del omtale i Magazinet og Korsets Seier og ønsker fortsatt å være en inspirator-menighet. De har mye språkkompetanse som de gjerne bistår andre menigheter med.

Oslo katolske bispedømme

I Oslo katolske bispedømme er innvandrere en naturlig del av hverdagen. For katolikkene i Norge er det derfor litt misvisende å snakke om "innvandrersarbeid", siden innvandrerne er selve menigheten. Allikevel har menighetene i bispedømmet utvikla måter å håndtere sin flerkulturelle/flerspråklige virkelighet på. Dette innebærer blant annet innvandrersjelesørgere, det vil si prester som har ulik nasjonal/språklig bakgrunn og som fungerer som sjelesørgere for bestemte språklige grupper. Disse gruppene feirer ofte messe hver for seg, på sitt eget språk. Ulike grupper har ulik grad av "community" strukturer: noen etniske grupper er velorganiserte som grupper på mange av livets områder, andre etniske grupper er heller deltakere i storsamfunnsstrukturer. De som er aktive i menighetslivet er ofte ganske etablerte innvandrere.

For katolikkene i Norge har det vært en lang prosess fra ønsket om å feire ei messe sammen, til å slappe av i forhold til at ulike språkgrupper kan feire messe hver for seg. Katolikkene opplever allikevel en enhet i felles liturgi, sånn at innvandrere til Norge lett kan kjenne seg igjen i gudstjenesten.

Oslo katolske bispedømme har noe arbeid mot asylmottak og er interessert i samarbeid med andre som jobber mot asylmottak og som møter katolikker der.

Det fins også katolske ordener i Norge som jobber mot flyktninger og mot muslimer (henholdsvis nyetablerte Mor Teresas medarbeidere i Bergen og Jesu små søstre i Oslo).

Internasjonal menighet, Den norske kirke på Grønland (Oslo)

Den norske kirkes menighet på Grønland i Oslo er på vei til å bli en internasjonal menighet. Det finnes også en slik internasjonal menighet i Bergen, som er mer etablert. De siste åra har man feira internasjonal gudstjeneste på Grønland to ganger i året. På Grønland har dette vært en naturlig utvikling fordi dette området er svært flerkulturelt. Den internasjonale gudstjenesten på høsten har vært arrangert i samarbeid med Kristent interkulturelt arbeid (KIA) og Frikirkas Storbymenighet. Fra og med 2004 har menighetsrådet åpna for at inntil to gudstjenester i måneden kan være internasjonale. Dette innebærer mest språklige endringer: at man bruker både norsk og engelsk i liturgien og at lesninger og bønner kan gjøres på flere språk. I tillegg kan sang og musikk være fra ulike etniske tradisjoner. Menigheten bruker også noe samisk språk og har erfaring for at innvandrere opplever en trygghet i at det norske da framstår som mindre ensarta. Per i dag jobber menigheten med å opprette cellegrupper som skal velge en person hver cellegruppe til et demokratisk styringsorgan for det internasjonale innslaget i menigheten. Dette organet skal få en representant inn i menighetsrådet, og underlegges Den norske kirkes tilsynsordninger. Den internasjonale menigheten skal være en fullt ut integrert del av menighetslivet og utvikles i forståelse med biskopen i Oslo.

Grønland menighet er opptatt av å bruke Den norske kirkes økumeniske avtaler og å utvikle et lokalt økumenisk liv fordi mange av de kristne innvandrerne som oppsøker menigheten kommer fra andre konfesjoner. Det er en løpende vurdering av hvilke ulikheter man kan leve med og hvilke som blir for store for medlemskap. Døp og nattverdssyn blir av og til konfliktmateriale. Fordi islam er framtreddende i området, styrkes Grønland menighets bevissthet om å være en del av den verdensvide kristenheten.

Stiftelsen Betanien/Methodistkirka

For Stiftelsen Betanien og Methodistkirka er det tre områder der nettverkets problemstillinger er aktuelle. Det første er i den åpne Methodistkirka på Grünerløkka i Oslo der en tredjedel av brukerne har minoritetsbakgrunn. Den andre er i det sosiale arbeidet som drives i Oslo-bydelene, særlig i forhold til barnevernet, der mange brukere har minoritetsbakgrunn. Det tredje området er i det vanlige menighetslivet, siden få metodistmenigheter i Norge kun består av etniske nordmenn.

Frelsesarmeen på Roedeløkka i Oslo

På Roedeløkka i Oslo driver et ghanesisk ektepar et flerkulturelt/internasjonalt arbeid. Arbeidet retter seg både mot nyankomne (som internasjonale studenter eller asylsøkere) og mot innvandrere som er bosatt i nærområdet. Initiativet er nytt, så fortsatt må ekteparet bruke mye tid og krefter på å gjøre arbeidet kjent i de gruppene de ønsker å nå. Arbeidet er bredt anlagt og Frelsesarmeen tilbyr både flyktningeguidetjenester, sykebesøk, rådgivning/praktisk informasjon og sosiale aktiviteter. En gang i måneden arrangeres flerkulturell kafe med lett underholdning og tilbud om lystenning og forbønn for de som ønsker det. Det arrangeres også større sosiale samvær ved høytider som jul og påske. På søndagene arrangeres internasjonal gudstjeneste, der språket er engelsk. Kommer det større grupper med annen språklig bakgrunn kan en engelsktalende i gruppa oversette for de andre. Roedeløkka-kontoret ønsker å være behjelpelige overfor andre Frelsesarme-korps som har et flerkulturelt innslag og som ønsker å skape mer inkluderende gudstjenester.

I forhold til asylmottak mener Frelsesarmeen at det er behov for aktivisering for å hindre for mange negative tanker i løpet av ventetida. Samtidig ønsker ikke Roedeløkka-kontoret å involvere seg i asylsøkernes søknadsprosesser. Frelsesarmeens arbeid mot asylmottak har blitt forvanska på grunn av skepsis og restriksjoner fra mottakenes side. Frelsesarmeen opplever dette som urimelig siden organisasjonen er verdenskjent for sitt sosiale arbeid. Offiserene på Roedeløkka uttrykte det slik at "vi hjelper ikke folk for at de skal komme på gudstjenester, men på grunn av Jesu kjærlighet".

Misjonsforbundet

Misjonsforbundet har ikke et sentralt styrt engasjement for flyktninger og innvandrere i Norge. Imidlertid har en del av menighetene i Misjonsforbundet et stort engasjement for innvandrere. Det gjelder blant annet Haugesund Nordre Misjonsmenighet og Holmlia Misjonsmenighet der barne- og ungdomsarbeidet omfatter mange med innvandrerbakgrunn. Østby Misjonsmenighet har en familie i kirkeasyl. Misjonsforbundet driver også arbeid internasjonalt, og jobber med internt fordrevne i Kongo og Colombia.

Kirkens Bymisjon i Oslo

Kirkens Bymisjon er en organisasjon som har fokus på mennesker i nød. Organisasjonen er særlig engasjert i grupper som lever i fattigdom, og grupper av mennesker som er marginalisert. Dette inkluderer ungdom med minoritetsbakgrunn i fare for å falle utenfor. Kirkens Bymisjon er en diakonal stiftelse med mottoet: "vi skal forkynne evangeliet, om nødvendig med ord".

Noen av Bymisjonens tiltak i Oslo er spesielt retta mot minoriteter. Det gjelder PMV Senter for helse, dialog og utvikling, og Batteriet, et servicekontor for selvhjelp. I tillegg brukes ungdomsklubben Robust mye av minoritetsungdom. PMV retter seg hovedsakelig mot kvinner med minoritetsbakgrunn og bygger på bruk av "naturlige hjelpere", det vil si kvinner med minoritetsbakgrunn som blir aktive agenter for positiv utvikling for andre kvinner med liknende bakgrunn. Det er et uttrykt mål at kompetansen som utvikles i PMV skal komme hele Bymisjonen til gode. Batteriet er en del av Regjeringas fattigdomsstrategi og er et tiltak for somalisk ungdom, i samarbeid med Oslo kommune. I tillegg til disse spesialiserte tiltakene møter Kirkens Bymisjon i Oslo mange med minoritetsbakgrunn gjennom tiltak for folk som lever i fattigdom, gjennom rusomsorg og på sykehjem. Det er et langsiktig mål at sykehjemmene skal kunne håndtere en flerkulturell brukergruppe. Kirkens Bymisjon har også blitt kontakta av asylsøkere som ikke lenger får bo på mottak etter å ha fått endelig avslag på søknaden sin.

Kirkens Nødhjelp

Kirkens Nødhjelp (KN) jobber med flyktninger og internt fordrevne utenfor Norges grenser. KN jobber for eksempel i flyktningeleire med ansvar for vann- og sanitærforhold. Fordi organisasjonen arbeider internasjonalt har den tilgang på informasjon om hvordan verdens flyktningesituasjon til en hver tid ser ut. KN har også kontakt med FNs høykommisær for flyktninger. Gjennom denne kontakten har KN tilgang

til informasjon når Høykommissæren har behov for å overføre flyktninger til Norden. Fordi KN jobber i felt har organisasjonen også informasjon om hva slags forhold overføringsflyktninger til Norge kommer fra, og hva flyktningenes bakgrunn er. KN ønsker å stille denne informasjonen til disposisjon for nettverket. Informasjon og påvirkning av kirkenes egne folk er et viktig anliggende for KN fordi flyktningene de jobber med ofte oppfordrer dem til å fortelle verden hvordan flyktningene lever. KN er også med i flere europeiske og internasjonale talsmannsnettverk, og ønsker sterkere kirkelig engasjement i slike nettverk for å styrke påvirkningen kirken kan ha på flyktningepolitikken.

Kirkens sosialtjeneste, Svanviken asylmottak

Mottaket ble oppretta i forbindelse med Kosovo-krisa i 1999. Kommunen og Kirkens sosialtjeneste ønska begge å stille Svanvikens bygningsmasse til disposisjon for å avhjelpe flyktningenes akutte behov. Per i dag drives Svanviken asylmottak av kommunen i nært samarbeid med Kirkens sosialtjeneste. Kirkens sosialtjeneste planlegger å ta over driften av mottaket i nær framtid.

Kirkens sosialtjeneste ønsker å drive mottaket etter samme diakonale prinsipper og retningslinjer som de driver annen virksomhet etter. Det diakonale perspektivet handler om en grunnleggende respekt for andre menneskers integritet, respekt for deres ressurser og det ansvaret de har for sine egne liv. Det handler om å drive sosialt arbeid med et helhetlig perspektiv, der også åndelige behov ivaretas. Kompetansen fra diakonien kan dermed komme mottaksdriften til gode. Erfaringen fra å jobbe med de vanskelige spørsmålene knytta til asylsøkere vil også kunne komme kirka til gode når den skal ta stilling til flyktningepolitikk.

Kirkens sosialtjeneste har erfaring for at ikke alle offentlige instanser er like godt kjent med hva diakoni er, sånn at en oppklaring og tillitsbygging i forhold til myndighetene på regionalt plan har vært nødvendig. Det viktigste har vært å understreke at diakonien ikke ønsker å ta vare på folk med den hensikt å lettere kunne omvende dem.

Kasper asylmottak (Evangeliesenteret)

Evangeliesenteret oppretta Kasper asylmottak i 1999 i forbindelse med Kosovo-krisa og tilstrømmingen av kosovoalbanere som hadde fått midlertidig opphold i Norge.

Asylmottaket drives etter UDIs retningslinjer, har eget styre og ingen utvida kristen formålsparagraf. De siste åra har mottaket vært et transittmottak. Det er mulig fordi Kasper ligger nært Oslo, og det innebærer at asylsøkerne kun er på mottaket et par ukers tid. Driften av mottaket foregår nokså uavhengig av Evangeliesenterets andre virksomheter.

Norsk Luthersk Misjonssambands (NLM) asylmottak

NLM kontakta Norges kristne råd da Vårt Land omtalte det planlagte flyktningenettverket. Organisasjonen driver et asylmottak og er interessert i andre kirkelige instanser med tilsvarende erfaring. Ut over det har de ikke vært deltaker i pilotstudien, så vi har lite informasjon om dem.

Kirkens arbeidsgiverorganisasjon (KA)

Kirkens arbeidsgiverorganisasjon er en serviceorganisasjon for fellesrådene i Den norske kirke som har arbeidsgiveransvar. Fellesrådene ansetter alle kirkelige ansatte unntatt prester og proster. Ved å melde seg inn i KA overlater fellesrådene noe av arbeidsgiveransvaret til KA. KA har gode informasjonskanaler inn til kirkevergene i Den norske kirke. Dersom KA sprer informasjon om noe – for eksempel flyktninger – så gir dette et sterkt signal om at dette er et viktig anliggende for kirka. Slik informasjonsspredning kan også bidra til en liten beredskap lokalt i forhold til flyktninger/innvandrere som kan tenkes å oppsøke menighetene. Denne typen engasjement for flyktninger tar KA gjerne, samtidig som organisasjonen har begrensa arbeidskapasitet til å følge opp flyktninge- og innvandrerspørsmål noe særlig utover denne typen engasjement.

KA er imidlertid også arbeidsgiverorganisasjon for noen flerkulturelle grupper: hovedsakelig kirketjenere og kirkemusikere. For disse gruppene driver KA opplæring, kursvirksomhet (særlig med tanke på at noen arbeidslivskonflikter kan være kulturelt betinget), arbeid for å få oversikt over vanlige utenlandske utdanninger for kirkemusikere. KA håndterer også spørsmål om språkkvalifikasjoner og arbeidstillatelse for utenlandske ansatte.

Prester og diakoner er i all hovedsak etnisk norske, og dette mener KA vil vedvare siden kvalifikasjonene her er meget stramt regulert.

I forhold til fellesrådene som sosialetiske pådrivere for bosetting av flyktninger lokalt ser KA for seg at man i Den norske kirke kan ha sentral-lokale spenninger som gjenspeiler statlig-lokale spenninger i forhold til bosetting (staten vil at kommunene skal bosette, kommunene er tilbakeholdne).

Kristent interkulturelt arbeid (KIA)

KIA har jobba for og med flyktninger og innvandrere siden 70-tallet. Organisasjonen ble oppretta av flere misjonsorganisasjoner og har et luthersk preg. Seks av bispedømmerådene til Den norske kirke er medlemmer i KIA, og mange i Den norske kirke vil umiddelbart tenke "KIA" når de tenker engasjement for flyktninger og innvandrere. KIA har kontorer i åtte byer. Det er forholdsvis spesielt å være på så mange steder for en organisasjon som jobber med innvandrere. Det at KIA fins i åtte byer gir organisasjonen et godt utgangspunkt for å bidra til integrering lokalt. Dette er en særlig stor utfordring fordi så mange flyktninger ender opp med å flytte til større steder på Østlandet. Det er mye kompetanse på språk og ressurser om integrering, og kristent materiell på flere språk i KIA. KIA er positive til å være en ressurs for andre med mindre erfaring, men ønsker ikke å bli stående aleine om oppgavene.

KIAs aktiviteter varierer fra sted til sted. I Oslo drives norskkurs for kvinner, med tilknytning til en åpen barnehage. I Trondheim fins det godt med lokale nettverk inn i Den norske kirkes menigheter. Typiske KIA-aktiviteter inkluderer leksehjelp, temagrupper (kvinnegruppe, matlagingsgruppe, ungdomsgruppe), familieleirer, veiledning og tilbud om lokaler til kristne fellesskap fra ulike etniske grupper. På tross av at KIA er en av de største organisasjonene som jobber med integrering i Norge, sliter organisasjonen med tilgang på offentlig støtte.

Oslo bispedømmeråd i Den norske kirke

Oslo biskop har lenge vært engasjert i flyktninge- og innvandrerspørsmål, først og fremst fra et menneskerettighetsperspektiv. Oslo biskop har således engasjert seg i høringer om nye lovforslag, i kampanjen "Ja til et fargerikt fellesskap" og i enkeltsaker biskopen har fått henvendelse om. Andre prosjekter Oslo bispedømmeråd har vært medspiller i er Mangfold og Dialog-kursene og utgivelsen av Flyktningeguiden. Fordi det er godt kjent at Oslo biskop har dette engasjementet kontaktes bispedømmerådet ofte av andre i Den norske kirke, eller folk utenfor kirka som jobber med innvandrere og flyktninger. For prester, kateketer og diakoner i Den norske kirke handler henvendelsene til Oslo bispedømmeråd ofte om råd i forhold til ekteskapsinngåelse, dåp og liknende for innvandrere. For samarbeidspartnere utenfor kirka har det vært særlig interessant å bli presentert for de sterke bibelske tekstene om flyktninger og innflyttere. Dette er en ressurs Oslo bispedømmeråd gjerne ser at kirkene bruker mer aktivt.

Oslo bispedømmeråd ønsker å ha en diakonal profil der alle som vil kan få del i evangeliet. Samtidig har bispedømmerådet erfaring for at et godt møte mellom kristne og folk fra andre religioner kan bli et alliansefellesskap i et religiøst fellesunivers.

NØFI, Norsk økumenisk forum for innvandrere

Norsk økumenisk forum for innvandrere er et fagråd under Norges kristne råd som arbeider med spørsmål omkring flyktninger. Spørsmål NØFI har arbeida med inkluderer kirkeasyl og integrering, høringer og seminar, og møter mellom muslimske og kristne ledere. I forkant av valget i 1997 utarbeida NØFI en erklæring som gikk i rette med fremmedfiendtlige holdninger blant kristne. 26 ledere i kristen-Norge skrev under på denne erklæringen noe som fikk bred pressedekning midt i en valgkamp med en del hets

mot innvandrere. Oppslutningen om NØFI har variert, men til tider har det vært god oppslutning fra kirker og organisasjoner i NØFI. Det er vanligvis de med mest engasjement fra ulike sammenhenger som blir utsendt til forumet. Dermed har deltakerne i NØFI ofte vært sterkt engasjerte mennesker med dypt personlig engasjement i rettighetene til flyktninger og innvandrere. Medlemmene i NØFI har ofte jobba med enkeltsaker, særlig kirkeasylanter, og NØFI har fungert som en arena der vanskelige saker kan drøftes. Medlemmene i NØFI representerer en innsatsvilje og en kompetanse som er spesiell i kirkelandskapet. NØFI er positivt innstilt til å bestå som en del av nettverket, og eventuelt som en støttespiller for nettverkskoordinatoren.